

paa de Grunde, man tænker at købe ved Nytorv. Dertil maa beregnes et Beløb af 1,300,000 Kr. Det var her i København. Saa skal der en Tilbygning til Brug for Viborg Landsret, og Udgiften anslaaes der til 300,000 Kr. Retslokalerne baade i København og Viborg skulle monteres, hvortil vil medgaa et Beløb af ca. 300,000 Kr., og saa er man kommen op paa en Udgift af 5,400,000 Kr. Det er en Opgørelse, som jeg forefandt i Justitsministeriet, da jeg tiltraadte min nuværende Stilling. Nu kunde man naturligvis sige, at det er ikke absolut nødvendigt at tage Grundene ved Frederiks Hospital. Nej, men saa maa man tage andre centralt beliggende Grunde her i København. Man kan ikke lægge Retslokalerne ude paa den anden Side af Sundbyerne og heller ikke paa Roskilde Landevej paa den anden Side af Valby Bakké og heller ikke i Utterslev. Man er virkelig nødt til at skaffe centralt beliggende Grunde i København for at bygge de nye Retslokaler, og dem faar man intetsteds billigere, end de her ere anslaaede til. Det kan ganske vist differere noget i Prisen, men det kan ligesaa godt være, at det bliver dyrere andetsteds. Den almindelige Erfaring, som man har for, hvad saadant noget koster, er den, at det altid bliver dyrere, end man i Forvejen har regnet med. Det er en gammel og fast Erfaring, som vi alle have gjort gennem vor Rigsdagsvirksomhed.

Saa siges det ganske vist, at vi kunne godt etablere den ny Retspleje i nogle lejede Lokaler. Men hvor længe vil det vare? Skulle vi sætte en Retspleje paa Benene med et ydre Apparat, som vi ikke have Raad til at bekoste Lokaler til paa Grund af Fattigdom, men maa leje Lokaler til? Det kunde vi gøre, hvis vi havde gennemført en Retspleje, om hvilken man maatte sige: Dette er en aldeles fortrinlig, fuldkommen ideel Ordning. Men det er det jo slet ikke (Afbrydelse af *Ordføreren* [Goos]). Den er meget god, siger et æret højkonserverativt Medlem. Ja, jeg vil ogsaa antage, at det er en Ordning, der nogenlunde tilfredsstillende dette høje Tings Flertal, men det er sandelig ikke en Ordning, der tilfredsstillende den store Befolkning. Den Maade, hvorpaa Nævninger her udtages, er aldeles utilfredsstillende for

den store Befolkning, og at gennemføre med saa uhyre Bekostninger en Retspleje-ordning, der ikke tilfredsstillende Befolkningen, maa jeg finde meget uklogt. Desuden lider den nuværende Retsplejelov — jeg vil ikke kalde den en Retsreform, thi det forekommer mig ikke, at den fortjener dette Navn — af den uhyre store Mangel, at Adskillelsen mellem Domsmagt og Forvaltning ikke er gennemført. Dette er en Grundsætning i moderne Retspleje, som man næsten fremfor alle andre maa kræve gennemført, men den er fuldkommen sat til Side her. Anklageprincippet er heller ikke fuldt ud gennemført. Der er saaledes Hovedpunkter foruden mange enkelte Ting, som man maa være i højeste Grad misfornøjet med. Jeg tror derfor, at det vilde være langt klogere, at man ventede, indtil man kunde faa gennemført en virkelig fyldestgørende Reform af vor Retspleje, og hvis man maatte opgive Ævred overfor dette, hvad der, efter hvad der er foregaaet her, er muligt, at man da gik til en stykkevis Reform paa Grundlag af den Retspleje, vi nu have. Paa det Grundlag kan man virkelig godt naa frem til en forsvarlig Retsordning, ogsaa med en væsentlig Indførelse af Grundlovens Løfte, samtidig med, at man holder sig indenfor en finansiel Begrænsning, der bliver næsten intet i Sammenligning med det, der vil medgaa her.

Jeg maa i det hele taget sige, at det er forbavsende at forhandle med dette høje Ting i denne Rigsdagssamling, om hvilket man dog skulde tro, at det efter det naturlige Udspring, det har, eller efter dets Udspring — thi saa naturligt er dette Udspring ikke —, i Virkeligheden var sparsommeligt. Det har forbavset mig at se, at det omtrent overalt — i Gaar havde det ganske vist et lille Anfald af Sparsommelighed — vedtager højere Lønninger, uhyre Forøgelse af Udgifterne til Politiet og saaledes overalt større og større Udgifter. Det er jo ogsaa fra dette Tings Side, at man hævder Kravet om de efter min Mening uoverkommelige Militærudgifter. Det havde været rimeligt, at dette høje Ting ogsaa havde været betænkt paa, hvor Pengene skulde tages fra. Det nytter dog ikke, at man uden Grænser vedtager Udgiftslove, naar man staar i en finansiel